

Výzkumník, který používá QCA, musí být detailně obeznámen s kontextem jednotlivých případů, které zkoumá. Tím se tato metoda spíše blíží kvalitativnímu výzkumu pomocí případových studií. Na druhé straně, základní operace v rámci QCA jsou formalizovány prostřednictvím booleovské algebry, a tíhnou tedy k důrazu statistických metod na matematizaci a formalizaci operačních postupů. V tomto smyslu se QCA metodologicky nachází mezi kvalitativním a kvantitativním výzkumem, a může tak čerpat ze silných stránek obou. Pro práci s poměrovými proměnnými byla vyvinuta příbuzná metoda „Fuzzy-Set QCA“, která podléhá logice vágních (fuzzy) množin.

Velká část diskusí v kurzu se zabývala snahou o rozptýlení obav účastníků o nové a neintuitivní ontologické předpoklady QCA, která se tím významně liší od standardních statistických metod, s nimiž má většina studentů největší zkušenosti. Souhrn metodologických postupů a ontologických předpokladů kolem QCA bude v budoucnu s velkou pravděpodobností představovat stále hlasitější výzvu vůči aplikacím klasických metod. V tomto ohledu naplnil tento kurz jedno z poslání letní školy ECPR, a to přispět k metodologickému vzdělávání mladých výzkumníků důrazem na nové a progresivní metody, jež stojí v popředí současných metodologických diskusí.

Nesporným kladem letní školy je navázání kontaktů a nahlédnutí do témat, která si vybírají a řeší studenti na jiných (především evropských) univerzitách. Účastníci kurzů například zůstávají nadále v kontaktu na komunikačním serveru Facebook. Účast na letní škole v Lublani lze všele doporučit všem studentům plánujícím vlastní výzkum nebo „jen“ analýzu existujících dat, zejména pokud začínají s doktorským studiem a chtějí si lépe osvojit metody, a jejich kombinování. Svůj vlastní přístup mohou dostatečně prodiskutovat s ostatními účastníky, od instruktorů

dostanou kvalitní zpětnou vazbu a mohou si ujasnit nejen metodologické postupy, ale rovněž výzkumné otázky a ujasnit si svá epistemologická stanoviska.

Kateřina Vojtíšková, Karel Kouba

WWW stránky:

Plný soupis kurzů je dostupný na internetové adrese ECPR: <http://www.essex.ac.uk/ecpr/events/summerschools/ljubljana/courses.aspx> (cit. 5. 12. 2007).

Archiválie obnovené Společnosti pro sociální bádání

Tzv. pražská sociologická škola, která se na přelomu dvacátých a třicátých let 20. století konstitovala z odporu vůči škole brněnské a formálně byla od roku 1937 zaštitěna Společností pro sociální bádání (sic), měla pohnuté osudy. Za okupace byla zakázána, ačkoli někteří její členové kolaborovali (Jan Mertl), po komunistickém převratu se musela vyrovnat s emigrací dvou vědecky nejvýznamnějších představitelů (Ota Kar Machotka a Zdeněk Ullrich), na rozdíl od jiných vědeckých společností však pod vedením svého zakladatele Josefa Krále přežila nejenom akční výbory a centralizaci vědy pod hlavičkou ČSAV, ale i vábení oficiální sociologie v šedesátých letech, které ostatně skončilo s pádem Pražského jara. Společnost pro sociální bádání vždy zůstala miniaturním, exkluzivním debatním klubem sociologů, kteří se s komunistickým panstvím nesmířili a raději až do konce svých dnů pracovali „pro zásuvku“ – zanikla až po smrti Krále (1978) a jeho nástupce, sociálního antropologa Josefa Voráčka v roce 1980.

Již v prosinci 1989 se však „pozůstalí“ nejmladší členové, především Bohumil Geist a Miroslav Glykner, opět sešli a Společnost pro sociální bádání obnovili s ambicí, aby se stala velkou společenskovední organizací, poněkud paradoxně navazující především na odkaz T. G. Masaryka (které-

ho členové původní společnosti jako sociologa příliš neuznávali). Poněvadž jim však scházelo organizační zázemí, finanční prostředky a někdy i komunikační a odborné schopnosti, stejně jako z důvodu zcela odlišného fungování vědeckého života, projekt neměl naději na úspěch. Obnovená Společnost stála de facto jen na práci Bohumila Geista, protože Glykner v roce 1992 zemřel, nepodařilo se do ní zapojit žádné mladší sociology a pomocníci z řad „amatérských sociologů“ také časem ztráceli zájem. S Geistovou nemocí proto v roce 2003 definitivně zanikla, aniž mohla přinést větší vědecké výsledky – osudy obnovené Společnosti jsou podrobněji popsány ve studii, která vyjde v časopise *Lidé města / Urban People* 2008, 10 (1).

Archivní materiály o činnosti Společnosti pro sociální bádání v letech (1989) 1990–2003, spravované po úmrtí bývalého předsedy (2006) jeho manželkou PhDr. Drahomírou Geistovou, byly aktuálně předány Archivu Akademie věd ČR. Relativně bohaté archiválie obnovené Společnosti (0,7 bm) se v Archivu Akademie věd ČR setkávají s mnohem torzovitější pozůsta-

lostí její předchůdkyně, která je uložena v osobním fondu Josefa Krále. Jejich význam přitom nespočívá jen v tom, že díky Geistově pečlivosti umožňují sledovat vývoj a fungování této poměrně marginální organizace, nýbrž ukazují i stinné stránky obnovy vědeckého a občanského života po roce 1989, a to hned od samých počátků, kdy se jiní s písemnými záznamy a jejich archivací „nezdržovali“. Je třeba také připomenout, že Společnost byla v letech 1990–99 (víceméně formálním) členem Mezinárodní sociologické asociace, a především navázala kontakty s českými sociálními vědci působícími v zahraničí, hlavně z řad poúnorového exilu, a jejich potomky (Otomar J. Bartoš, Ivan Gaďourek, Jan Hajda, Milada Kalábová, Jiří T. Kolaja, Jaroslav Krejčí, Pavel Machotka ad.). Rozsáhlá zchovalá korespondence s nimi líčí jak jejich osudy v zahraničí, tak hodnocení české společnosti po listopadové revoluci. Tyto prameny proto mají velkou hodnotu pro všechny zájemce o dějiny české sociologie i pro širší studium české společnosti brzy po roce 1989.

Zdeněk R. Nešpor